

בבית משפט המחוזי בירושלים

בעניין:

1. יעקב ארז, ת.ז. 031579378

ממושב שדה תרומות 25 עמק המעינות.

2. חנן ירון ת.ז. 035795798

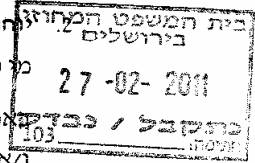
מל נפתוח 122, ירושלים

מאמצעות ב"כ עוה"ד אלי מימון ו/או עו"ד מיכאל הרצברג

ו/או עו"ד אוהד שני

מרח' אגריפס 42, ירושלים

טל': 02-6254231, פקס': 02-6247144

**המבקשים
התובעים**

- נגד -

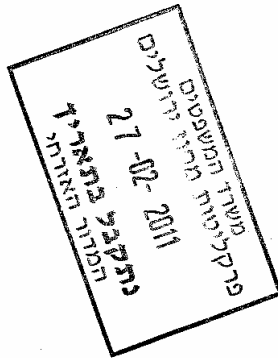
1. שידורי קשת בע"מ ח.פ. 51-178635-2

מרח' ראול ולנברג 12, תל אביב

2. קופרמן הפקות בע"מ, ח.פ. 51-332056-4

מרח' ראול ולנברג 12, תל אביב.

(שתיהן יחד וכל אחת מהן לחוד)

**המשיבות
הנתבעות**

מהות הבקשה: הכרה בתביעה שהוגשה על ידי המבקשים כתובענה ייצוגית, וכן, בקשה לצו מניעה.

שוי התביעה: 912,000,000 ₪ (תשע מאות ושנים עשר מיליון ₪) / כתביעה ייצוגית) תביעתם האישית של המבקשים היא 2,400 ₪.

בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית

מבוא

בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה שהגישו המבקשים כנגד המשיבות כתובענה ייצוגית, ולהורות על הסעדים המפורטים להלן:

א. לאשר את התובענה הנ"ל כנגד המשיבים (להלן: "התובענה") כתובענה ייצוגית מכוח ועל פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו – 2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").

- ב. להגדיר, ע"פ הקבוע בסעי' 10 לחוק התובענות הייצוגיות, את הקבוצה שבשמה הוגשה התובענה (להלן: "הקבוצה המיוצגת") ככוללת: כל היהודים שספר התני"ך מוחזק כמקודש להם ואשר צפו בחלקים הרלוונטיים בתכנית "האח הגדול" בטלוויזיה ו/או באתר האינטרנט או באמצעים אחרים ונחשפו למעשי חילול ספר התני"ך והפגיעה הגסה בדתם ובאמונתם וברגשותיהם הדתיים ע"י המשיבות החל מ- 18/12/10 עד למועד הגשת בקשה זאת. גודל הקבוצה יתואר להלן.
- ג. לצוות על המשיבות, יחד ולחוד, לפצות את חברי אותה קבוצה בגין הפגיעה באוטונומיה של הרצון, פגיעה בנוחות, כאב וסבל, עגמת נפש והטרדה שיש במעשים שיתוארו לעיל להם שותפים המשיבות, לפצותם בגין הפגיעה בהם בשל הפרת חובות חקוקות והפרזבוקציות שבמעשיהם, כפי שיתוארו להלן. בנוסף, מתבקש צו מניעה שימנע מן המשיבות לעשות כל שימוש, אם בטלוויזיה, אם באינטרנט ואם באמצעי מדיה אחרים באותם קטעים בהם, כמתואר להלן, חולל אותו ספר קדוש.
- ד. להורות על כל סעד נוסף ו/או חלופי לטובת המבקש ולטובת הקבוצה המיוצגת כפי שימצא בית המשפט הנכבד לנכון.
- ה. להורות כי בקשה זאת וההחלטה שתיונתן על ידי בית המשפט הנכבד יפורסמו בדרך שיקבע בית המשפט הנכבד.
- ו. לחייב המשיבים לשאת בעלות הפרסום כפי שיקבע בית המשפט הנכבד כמבוקש בס"ק ה' דלעיל.
- ז. לקבוע את שכר טרחת באי כוח המבקשים בשיעור שייקבע מן הסכום שייפסק לטובת המבקשים, בתוספת מ.ע.מ. כדין.
- ח. להורות על מתן גמול למבקשים בשל יגיעתם בהגשת תובענה זו והטורח בטיפול בה.
- ט. לחייב המשיבות בהוצאות בקשה זאת.

הכל כמפורט ומוטעם בכתב התביעה וביתר הציורופים ומהטעמים המפורטים להלן:

הצדדים:

1. שני המבקשים הינם יהודים, אשר ספר התני"ך מוחזק בעיניהם כקדוש ומשמש להם, כמו לרוב הציבור היהודי, ולמצער אותם יהודים שהם שומרי מסורת ומצוות, אבן הפינה לאמונתם הדתית וספר שיש לנהוג בו בקדושה ובכבוד רב. שני המבקשים הם מבין הצופים בתוכנית בשם "האח הגדול" שמשודרת בערוץ 2 על ידי המשיבה 1 ובהפקת המשיבה 2. המבקשים הינם מבין צופי התוכנית "האח הגדול", אשר צפו בתוכנית ביום 18.12.2010 באמצעות הטלוויזיה, (כאשר התובע 1 צופה, בנוסף לצפייה לכלל הציבור בערוץ 2, גם בערוץ 20 המיועד לצפייה של 24 שעות ביממה לתוכנית זו) או, באמצעות אתר האינטרנט של הנתבעת 1, אשר במסגרתה בוצעו העוולות.
2. שני המבקשים נפגעו פגיעה גסה, נפשית מן החילול הבוטה, חוסר הכבוד, הביזוי הקיצוני לתני"ך שנעשה בתוכנית האמורה, כפי שהדבר יתואר להלן.

3. המשיבה 1 הנה חברה פרטית שהתאגדה בישראל. על פי המידע שאצל רשם החברות המשיבה 1 נוסדה כדי "לייסד לנהל לתפעל לעסוק בין בארץ ובח"ל בין בשלמות ובין באופן חלקי עסק לשידורי טלוויזיה וכן שירותי תקשורת מכל סוג שהוא בכל אמצעי תקשורת שהם".

העתק מדף פרטי המשיבה 1 ממרשמי רשם החברות, רצ"ב לבקשה זו, מסומן "1"

4. המשיבה 1 הינה בעלת זיכיון לשידורי טלוויזיה שניתן לה לפי הוראות חוק הרשות השנייה לרדיו וטלוויזיה, התשי"ן – 1970 וחלות עליה, בין היתר, החובות לבעל זיכיון לפי תנאי הזיכיון והחוק האמור.

5. המשיבה 2, גם היא, חברה פרטית שהתאגדה בישראל.

כתובתה הרשומה של המשיבה 2 זהה לכתובתה של המשיבה 1.

המשיבה 2 ידועה כאחת מחברות הפקות הטלוויזיה המובילות בישראל אשר בין הפקותיה נמנות תכניות טלוויזיה מסוג ריאליטי: "האח הגדול", "רמזור", "האיי", "אורי גלר מחפש את הירש", "השגריר" ו"המטבח".

העתק מדף פרטי המשיבה 2 ממרשמי רשם החברות, רצ"ב לבקשה זו, מסומן "2"

הרקע העובדתי הרלוונטי

6. המשיבות הן המשדרות ו/או מפיקות ו/או מנהלות את תכנית הטלוויזיה הקרויה "האח הגדול" (להלן: "התכנית") המשודרת בערוץ 2 ובערוץ 20¹ וכן באתר האינטרנט של המשיבות ובאמצעי תקשורת וטכנולוגיה נוספים, כפי שיפורט להלן.

7. התוכנית הינה תוכנית ריאליטי. התוכנית משודרת בישראל מאז 2008. במסגרתה מסתגרים מספר משתתפים (בעונה הנוכחית מדובר ב – 19 משתתפים) בבית רחב מימדים שבאולפני הטלוויזיה שבנוה אילן (להלן: "הבית" או "בית האח הגדול") למשך כמאה ימים. המתרחש בבית מתועד במשך 24 שעות ביממה ע"י 50 מצלמות. מדי זמן "מורדח" אחד המשתתפים והמשתתף האחרון שנותר זוכה בפרס כספי נכבד. הבחירה וההדחה נעשים (גם) באמצעות הצבעת הצופים במסרונים (SMS). תוכנית זו מושכת צופים רבים ומגיעה לשיעורי צפייה של למעלה מ – 35% מכלל הצופים באותה שעה בטלוויזיה (ומדובר בשעת השיא של הצפייה).

8. מנהל/מנחי התכנית מטעם המשיבות מכונים בתכנית "האח הגדול" (להלן: "המנהל") ו/או "האח הגדול". "האח הגדול", דהיינו המפיקים, הוא הקובע את התקנות ואת הכללים המחייבים את כל דיירי בית האח הגדול. במשך כל זמן השתתפותם של הדיירים בתכנית אסורה עליהם ומנועה מהם היציאה מתחום הבית ונמנע מהם כל קשר ו/או מסירת מידע ו/או חפצים ו/או קבלת מידע ו/או חפצים ממי שאינו דייר בבית. כמו כן מנועה מדיירי הבית כל גישה לאינטרנט ו/או לכלי תקשורת ו/או אמצעי התקשורת מכל סוג.

¹ ערוץ שהינו ערוץ יעודי לצורך צפייה ישירה ובשידור ישיר, במשך כל השבוע בכל שעות היממה, מבית האח הגדול.

9. תקנות וכללים אלה, מאפשרים למשיבות, לאכוף על ה"דיירים" נורמות התנהגות הראויה לדעתם והמתאימה לשידור בשעות צפייה אלה. כך למשל, בידי המשיבות לגרום ל :

9.1. סילוק "דייר" מהבית, שמשמעו הפסקת השתתפותו של הדייר בתכנית ;

9.2. הגבלת כמות ו/או סוג מצרכי המזון ו/או שאר המצרכים שה"אח הגדול" (משמע, ההפקה) מספק לדיירים, כעונש על התנהגות שלא כרצונו ו/או אי עמידה במטלות שהוא מטיל מפעם בפעם על דייר ו/או על קבוצת דיירים ו/או על כלל הדיירים.

9.3. הענשת דייר או תגמול דייר ע"י קביעתו כמועמד להדחה, במועדי ההדחה שמדי מספר ימים או, מאידך, ע"י הענקת חסינות מהדחה.

כך למשל, בעונה קודמת של התכנית הוצאה מה"בית" דיירת, בשל התנהגות שלדעת המפיקים הייתה אלימה מילולית, שכונתה בפייהם "ניבולי פה", ומעורבות רבה בויווחים והשתלחות בשפה גסה.

גם בהזדמנויות אחרות הורתה ההפקה לדיירים להשתמש בלשון נקייה.

10. הייחוד שבתוכנית הוא כי ניתן לצפות בה במשך כל שעות היממה (בערוץ 20), ופעמיים בשבוע בצפייה בערוץ 2, שהוא ערוץ השידורים המרכזי של המשיבה 1. בנוסף, כדי להגביר את חשיפת התוכנית לציבור המשיבות אף עורכות ו/או מנהלות ו/או מציגות לציבור מדור "כתבות" על התכנית. למדור זה מתווספות "כתבות" ערוכות מטעם המשיבות בקצב יומי. בנוסף מנהלות המשיבות פרום אינטרנטי של התכנית וכן בלוגים אינטרנטיים ומדורים וישומים אינטרנטיים וטכנולוגים שונים באינטרנט במחשבים והטלפון הסלולרי. ניתן אף לצפות בקטעי התוכנית באמצעות מכשירי טלפון סוללריים רבים.

בין היתר משודרת "תוכנית משנה" ובה מופיעים קטעים רבים מתוך התוכנית, ביום שישי בשעות אחר הצהריים הנקראת "שלוש האח הגדול". תוכנית זו משודרת כאמור בשעות אחר הצהריים כאשר בני נוער וילדים רבים חשופים אליה!

11. התוכנית משודרת גם בכמה "תוכניות משנה", העיקרית בתכניות "משנה" אלה היא תכנית בת שני "פרקים" שבועיים בהנחיית מר ארז טל ומר אסי עזר, המשודרת בערוץ 2. במסגרת "פרקים" אלה, המצולמים לעיני קהל המוזמן ע"י המשיבות לאולפן בנווה-אילן. פרקים אלה משודרים תמידית באתר האינטרנט של התכנית וזמינים תמידית לצפייה במחשב ובמכשירי טלפון סוללריים. בשני הפרקים השבועיים נכללים קטעים שנבחרו ונערכו על ידי המשיבות מתוך הצילומים הרציפים שבית האח הגדול ולעיתים בליווי דיונים וניתוחים על ידי מנחים מטעם המשיבות. מטבע הדברים קטעים אלה כוללים את אותם רגעים ב"חיי" דיירי בית האח הגדול שהם דרמטיים, מעוררי מחלוקת ומושכי תשומת הלב, ככל שלדעת המפיקים דרוש כדי להעלות את הצפייה בתוכנית ובערוץ השני בכלל, דהיינו אחוזי ה"רייטינג". גם נושא חילול התנ"ך, כפי שיפורט להלן, נכלל בתוכניות משנה אלה.

12. יש לזכור כי ערוץ 2 ותוכנית ה"אח הגדול" בכלל זה, הוא ערוץ מסחרי המתחרה בערוצים אחרים אחר רווחים הנובעים מן הפרסומות, אשר מטבע הדברים, ככל שהתוכנית נצפית

יותר מכניסות הפרסומות סכומים רבים יותר לזכין. המפיקים גם הם פועלים, וגם כאן אין בדבר פגם ערכי, למטרות רווח. כפועל יוצא, ככל שהיחסים ההדדיים בין הדיירים בבית האח הגדול "מעניינים" יותר, משמע, יש יותר פרובוקציות, מתה מיני, מריבות והתנהגות חריגה, טוב הדבר למשוך צופים לתוכנית. לשם כך, גם בוחרים המפיקים דיירים, שככל הנראה, יביאו לתוצאות אלה.

13. מכל האמור לעיל ברור כי למשיבות שליטה מלאה על זהות המשתתפים בתוכנית, על התכנים וחילופי הדברים בין הדיירים וגם אם דייר בבית האח הגדול פועל בצורה פוגעת או חורג בשפתו מן הנורמה שקבעו המפיקים לדיבורים פרובוקטיביים, בידי המשיבות לרסן את הדיירים ואף להדיחם מן התוכנית (דבר שמשמעו לגבי ה"דייר" אבדן הסיכוי לזכות בפרס והפסקת חשיפתו לציבור). לא פחות מכך, למשיבות עניין מסחרי מובהק באותם חילופי דברים או התנהלות של הדיירים שיש בהם לעורר פרובוקציות, כדוגמת זו שהיא נשוא בקשה/תביעה זו.

האירועים נשוא הבקשה

14. במהלך הפרק ששודר בערוץ 2 בטלוויזיה, במוצאי שבת, 18/12/10² אחת הדיירות בבית האח הגדול, בשם פרידה (להלן: "פרידה"), החליטה, כפי שנראה בבירור מן התוכנית, לגרום לפרובוקציה מכוונת כלפי משתתף אחר בשם יורם (המוצג בתוכנית על "תקן" מתנחל דתי), וזאת על ידי כך שבכוונה תחילה פעלה לחלל את קדושת ספר התנ"ך, היא מכניסה את ספר התנ"ך, שסופק לדיירים, ע"י "האח הגדול", למרבה הצער והבושה, לחדר השירותים. יצוין, כי התנ"ך הונס על ידי פרידה לשירותים, או היא השימה עצמה כמכניסה אותו לשירותים, על אף בקשת והפצרה של הדיירים האחרים, שאינם מוגדרים כדתיים, וניסיונותיהם למנוע זאת כדי לשמור על כבוד ספר הקודש ולהפסיק את חילול ספר הספרים. אין גם ספק, כי בהתחשב בהבלטת הנושא בשידורים ובעריכה³, חילול התנ"ך כאמור, נעשה בעידוד אם לא בשידול המשיבות, כדי לגרוף אחוזה צפיייה גבוהים בפרובוקציה זו. כראיה לכך היא העובדה, שהמשיבות, אחרי המקרה הראשון (וגם אחר כך) לא זו בלבד של מנעו מפרידה לחזור על המעשה הנפסד של חילול התנ"ך אלא הבליתו מעשה זה. לא זו אף זו, המשיבות הבניסו ביוזעין את קטעי השידור בהן ביזתה פרידה ביוזעין את ספר התנ"ך ואת עיקרי הדת היהודית לקטעי הטלוויזיה הערוכים אותן המשיבות משדרות, וכן לפרסום באתרי האינטרנט, במכשירי הסלולארי ובערוצי התקשורת השונים כמפורט לעיל.

15. פרידה בהכירה היטב, על פי עדותה על עצמה, את הדת והמסורת היהודיים, ובהיותה מודעת כי מעשיה פוגעים ברגשות הדת של הצופים, הצליחה בפרובוקציה זו לפגוע ביורם, אך לא רק בו, אלא במבקשים, אשר צפו בשידורים בטלוויזיה ובאינטרנט ובכל ציבור הצופים שנמנים על הקבוצה שהמבקשים מבקשים לייצג. מעשה זה, אין צורך לומר, שהינו מעשה פסול ונפסד

² ניתן לראות את הפרק האמור, על כל תתי הפרקים שבו, באתר המשיבות ב-

http://www.mako.co.il/mako-vod-keshet/big_brother-s3/VOD-3e88bf6965eec21004.htm

³ כך לדוג' באתר האינטרנט של התוכנית מופיעה כותרת הפרק כ- "הריב על התנ"ך סוחף את כל הבית". ובפרק המשנה הנוסף כ- "הקרב על התנ"ך תופס תאוצה". אף בהמשך, כאשר הודח הדייר - יורם וכשנערך עמו ראיון מיד לאחר יציאתו את הבית השאלה הראשונה שנשאל הוא על ידי המנחה, מר ארו טל הייתה "יומי ושומר על התנ"ך עכשיו?"

לחלוטין, הן בהיותו עובר על כל נורמה אנושית מקובלת של פגיעה חמורה ביותר ברגשות הדת של ציבור הצופים. יצויין, כי פגיעה כזו ברגשי הדת אינה רק עוולה אזרחית, אלא גם הפרת הוראות הדין, הכול כפי שיפורט להלן.

16. החילול, הביזוי והפגיעה הגסה נמשכים לאורך זמן כאשר המשיבות מנצלות את כוח התקשורתי כדי להבליט נושא זה, הן בעריכה והן בהצגות חוזרות או באמצעות אתר האינטרנט שלהן. בציניות שיש בה לעג והתגרות בכל הציבור שהוא קבוצת ההתייחסות בבקשה זו. הבלטה, בתוכניות, כולל אלה שנערכו לאחר מעשה, צוטטו בכתב, נצפו בוידאו, באודיו ובכל אמצעי טכנולוגי, ובפירוט רב, וברור בעליל מקטעים אלה כי פרידה מכניסה את ספר התנ"ך לשירותים בכונת זדון" לבזות את דתם ואת ערכיהם של יהודים מסורתיים ודתיים ואף יהודים שאינם דתיים אשר ספר התנך מוחזק כמקודש להם והחילולו הנו בעיניהם ביזוי דתם

17. בתשובותיה ובתגובותיה הציניות של פרידה בתגובה לבקשות ולהפצרות שתחדל ממעשה נואל ופסד זה, הוסיפה פרידה עוד חילול על חילול והעצימה את הביזוי, העלבון והפגיעה. תשובותיה של פרידה לפניות הרבות אליה בעניין זה יש בהן עדות מפי עצמה שהיא מכירה ויודעת מה המשמעות של תנ"ך ליהודי המאמין בקדושתו, וכי היא מכירה ויודעת מה משמעות המעשה של הכנסתו לשירותים בעיני המאמינים. כדי להעצים את החילול והפגיעה הגסה, תרתי משמע, פרידה השתמשה בכלי רטוריקה הקושרת את התנ"ך לעשיית הצרכים שלה.

18. יצויין כי פרידה כאדם פרטי אינה הנתבעת (אם כי יש לדעת המבקשים יש מקום להעמיד גם אותה לדין פלילי על התנהגות זו), אלא הנתבעות הם המשיבות שבאופן ציני מנצלות ומפרסמות ברבים את הפרובוקציות של אותה פרידה לעשיית רווחים לעצמם.

19. נסיבות יוצאות הדופן והפרובוקטיביות האמורות, לצורך גריפת רווחים תוך חזרות ומיקוד תשומת הלב על התנהגות נפסדת ועבריינית זו, יש להן חשיבות רבה שכן, קיו הגבול בין הכעת דעות או התנהגות שאינה מקובלת על הכלל אך אין לאסור אותה במסגרת חופש הביטוי, לבין התנהגות כזו שיש בה פגיעה בערכים חשובים אחרים, במקרה דנן הזכות לכבוד לערכי דת ומסורת, נחצה באופן בולט. אין מדובר באמירה חד פעמית של אותה פרידה, אפילו אם הייתה משודרת במסגרת הקטעים "המעניינים", אלא התנהגות פוגעת בזדון, למרות בקשות המשתתפים האחרים, למרות פניות רבות של אנשים בני הקבוצה באמצעות טוקבקים ופניות גולשים באתרי אינטרנט וכדו' אל המשיבות, ולמרות הידיעה כי יש בכך פגיעה חמורה בציבור שלם. על המשמעות המשפטית למצב דברים זה נעמוד בהמשך.

20. דומה שבנקודה אחת לא יכולה להיות מחלוקת והיא, כי התנ"ך הינו העצם המקודש, וספר הקודש הקדוש והחשוב ביותר בדת היהודית (וגם דתות אחרות). יסודות הדת היהודית גלומים בחמשת חומשי התורה שהם חלק מן התנ"ך, וביתר ספרי התנ"ך. דומה כי לכך אין צורך בראיה והדבר הינו בגדר ידיעה שיפוטית של בית המשפט הנכבד.

21. עוד נציין כי גם אילו היה מדובר בזייר מוסלמי בבית האח הגדול (והיו כאלה), הרי פרובוקציה דומה לגבי הקוראן היתה פסולה, נפסדת ונואלת באותה מידה.

22. אין צורך להרחיב בכך שהפרשות הגוף נתפסות אצל כל אדם בעולם כדבר בזוי, שפל, מאוס ומחוסר כבוד יותר מכל דבר אחר. טבעו של אדם שכל דבר שפרש מגופו נמאס עליו. דרגות שונות של מיאוס, טומאה וביזוי מיוחסות להפרשות השונות של הגוף. ההפרשה שנתפסת אצל כל בני האדם כמאוסה ביותר היא הצואה. כך עפ"י הדת היהודית ובעקבותיה הנצרות, האיטלם ודתות נוספות אחרות.
23. במעשיהן של המשיבות, אשר לא מנעו את ההתנהלות המתוארת לעיל וחזרו ושידרו את אותם קטעים כאמור לעיל, גם לאחר עריכה בה יכלו להשמיט קטעים אלה, וכאשר הן המפרסמות ברבים את המעשה ואף גורפות את הרווחים בד"ר ה"רייטינג" שמעשה נפשע זה מספק - יש ללא ספק לראותן שותפות למעשה.
- המשיבות לא בחלו גם בשידור ובהבלטה בשידורים של השימוש במילים גסות ושאין נקיות בהקשר ולצורך חילול התנ"ך. בעזות מצח ובנחישות ראויה להוקעה משמש בתכנית הביטוי "לחרבך" (כך בתוכנית עצמה) בהקשר לתנ"ך ולמקומו בשירותים. קריאת תנ"ך בשירותים, אחזקת התנ"ך בשירותים וקשירת הקריאה בתנ"ך ל"חירבוך" (כך למרבה הצער והבושה בתכנית) מובלטים ע"י שימוש בכל כלי וטכניקות העריכה והמקצועיות של המשיבות ומופץ על ידם דרך קבע בכל האמצעים הרבים שבשליטתם, בריש גלי.
24. כבוד, קדושה, ביזוי, טומאה, מאיסות, פגיעה באמונה וברגשות דתיים אינם דבר שבגוף ולא בפסיקה אלא דבר רעיוני, רוחני, תודעתי, רגשי, הגותי. אמנם גם מושגים רעיוניים, נפשיים ורוחניים משתכללים על רקע התרחשויות ו/או דמיון להתרחשויות גשמיות, פיזיות, אך אלה מקבלים את המימד הרוחני ההגותי והרגשי שהוא העיקר במקרים כאלה.
25. יסוד מרכזי במונח של חילול ערך קדוש הוא הפומביות. חילול הקודש בצנעה אינו דומה לחילול הקודש בפרהסיה. חילול הקודש בפרהסיה הוגדר בהלכה כמעשה שנעשה או דבר שנאמר בפני עשרה. חילול בפני כל העם הרי הוא בדרגה החמורה ביותר. כך כל פגיעה ברגש או בדבר שבתודעה להבדיל מפגיעה שהיא פיזית בלבד, וכך במיוחד בפגיעה גסה ברגשות דתיים, באמונה, בעצם המוחזק כמקודש ובעלבון לדת.
26. המשיבות ניצלו כל כישוריהן והכלים העצומים שבידיהן כדי לחלל העצם המקודש ביותר ע"י ביזויו במקום ובדבר המאוס ביותר ובפומביות והאינטנסיביות הגדולה ביותר והשיגו את הפגיעה הגסה ביותר האפשרית⁴.
27. בעניין זה, כמובא לעיל, החשוב והרלוונטי הוא מה שנתפס בתודעה ואצל מי שהתנ"ך מוחזק כמקודש לו ו/או אצל מי שהתנ"ך הוא התעודה המכוננת ו/או העצם הבסיסי של דתו. המעשים של המשיבות ושל פרידה הם מעשי חילול, ביזוי ופגיעה גסה ועלבון. התוצאה של המעשים ותפיסתם בעיני ועל ידי הקבוצה ו/או מי שמאמין בקדושת התנ"ך הם החשובים והם הקובעים.
28. המשיבות גם לא נענות לכל הבקשות הן מדיירי הבית והן מהציבור, לרבות בכמות העצומה של טוקבקים וגולשים בפורומים וכיוצא בזה. המשיבות לא רק שלא מתחשבות בתפיסה

⁴ ומכחינתן, ולצורך רווחיהן, את אחוזי הרייטינג הנבזים בגין מעשה נפסד זה.

ובאמונה של הציבור אלא שאף מתגרות בציבור בכוונה עוד ועוד. כך נעשה שימוש בכל דרך מקצועית של עריכה וליקוט קטעים בכל שלל מערכת התכניות והתקשורת הכלולים במיזם של התכנית. כך לדוגמה שיש בה כדי להמחיש זדון של המשיבות - הן אפילו לא מאפשרות לציבור ו/או להלקו לטעות ולסבור שלא מדובר בתני"ך - רגע לפני שמראים את אחד הקטעים הקשים - מוצג התני"ך בצילום תקריב (קלוז אפ) ברקע מוסיקלי המכוון להעצים התפיסה של החילול אצל הציבור. כך גם נעשה למשל שימוש בטכניקות מתוחכמות וציניות להאדיר את תחושת העלבון וה"הפסד בקרב" (כך המשיבות מציגות את המעשים כקרב על התני"ך) של הצד המצדד התני"ך. יש הבדל מהותי בין אמירות, אילו היו נאמרות על ידי מאן דהו, כי אינו מכבד את התני"ך או כופר באמור בו, ביטויים שאינם מקובלים על המבקשים אך הם בגדר חופש הביטוי לבין רמיסת הערכים המקודשים שבתני"ך על ידי הבלטת הכנסתו לבית השימוש, ועל ידי ביזוי העצם המקודש, תוך התרסה באחרים ובחזרות רבות של המשיבות בהצגת המעשה, שאין לפרשו אלא כפרובוקציות מכוונות שנועדו להעלות את ה"רייטינג" של התוכנית ולגרוף רווחים כתוצאה מכך.

עילת תביעה אישית

29. בהתאם לסעיף 4 (א) (1) לחוק התובענות הייצוגיות התשס"ו - 2006, הרשאי להגיש תובענה ייצוגית הוא - "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין..."
30. כאמור בפרק העובדות ובתביעה המצורפת, אין ספק כי למבקשים יש עילה טובה כנגד כל אחת מן המשיבות, שכן קמה לכל אחד מהם תביעת נזיקין בגין פגיעה מכוונת באוטונומיה של הרצון, בפגיעה נפשית בהם ובהפרת הוראות חקוקות שבאו להגן עליהם כצרכני שירות הצפייה בטלוויזיה ובאתרי האינטרנט, ועשיית עושר על חשבונם בידי המשיבות.
31. המבקשים יטענו כי נגרמו להם נזקים בגין מעשי המשיבות, כמפורט בתצהיריהם וכמפורט להלן.

הפרת חובת חקוקה

32. עילת התביעה הראשונה העומדת למבקשים ולקבוצה המיוצגת על ידם הינה עוולה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. הקובעת בסעיף 63 (א) רישא, שם נקבע:

" 63. (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או משבועו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק;"

נקדים ונאמר כי אין כל ספק שהחיקוקים המפורטים להלן נועדו להגן על הציבור שהוא הקבוצה הרלבנטית לבקשה זו. זו מטרתם ומטרה זו הופרה ברגל גסה.

33. סעיף 170 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 קובע:

" ההורס, מזיק או מחלל מקום פולחן, או כל עצם המותזק מקודש לקהל אנשים, בכוונה לפזות דתם, או ביודעין שהם עשויים לראות במעשה זה עלבון לדתם. דינו

22. אין צורך להרחיב בכך שהפרשות הגוף נתפסות אצל כל אדם בעולם כדבר בזוי, שפל, מאוס ומחוסר כבוד יותר מכל דבר אחר. טבעו של אדם שכל דבר שפרש מגופו נמאס עליו. דרגות שונות של מיאוס, טומאה וביזוי מיוחסות להפרשות השונות של הגוף. ההפרשה שנתפסת אצל כל בני האדם כמאוסה ביותר היא הצואה. כך עפ"י הדת היהודית ובעקבותיה הנצרות, האיסלם ודתות נוספות אחרות.
23. במעשיהן של המשיבות, אשר לא מנעו את ההתנהלות המתוארת לעיל וחזרו ושדדו את אותם קטעים כאמור לעיל, גם לאחר עריכה בה יכלו להשמיט קטעים אלה, וכאשר הן המפרסמות ברבים את המעשה ואף גורפות את הרווחים בדין ה"רייטינג" שמעשה נפשע זה מספק - יש ללא ספק לראותן שותפות למעשה.
- המשיבות לא בחלו גם בשידור ובהבלטה בשידורים של השימוש במילים גסות ושאין נקיות בהקשר ולצורך חילול התנ"ך. בעזות מצח ובנחישות ראויה להוקעה משמש בתכנית הביטוי "לחרבן" (כך בתוכנית עצמה) בהקשר לתנ"ך ולמקומו בשירותים. קריאת תנ"ך בשירותים, אחזקת התנ"ך בשירותים וקשירת הקריאה בתנ"ך ל"חירבו" (כך למרבה הצער והבושה בתכנית) מובלטים ע"י שימוש בכל כלי וטכניקות העריכה והמקצועיות של המשיבות ומופץ על ידם דרך קבע בכל האמצעים הרבים שבשליטתם, בריש גלי.
24. כבוד, קדושה, ביזוי, טומאה, מאיסות, פגיעה באמונה וברגשות דתיים אינם דבר שבגוף ולא בפסיקה אלא דבר רעיוני, רוחני, תודעתי, רגשי, הגותי. אמנם גם מושגים רעיוניים, נפשיים ורוחניים משתכללים על רקע התרחשויות ו/או דמיון להתרחשויות גשמיות, פיסיות, אך אלה מקבלים את המימד הרוחני ההגותי והרגשי שהוא העיקר במקרים כאלה.
25. יסוד מרכזי במונח של חילול ערך קדוש הוא הפומביות. חילול הקודש בצנעה אינו דומה לחילול הקודש בפרהסיה. חילול הקודש בפרהסיה הוגדר בהלכה כמעשה שנעשה או דבר שנאמר בפני עשרה. חילול בפני כל העם הרי הוא בדרגה החמורה ביותר. כך כל פגיעה ברגש או בדבר שבתודעה להבדיל מפגיעה שהיא פיסית בלבד, וכך במיוחד בפגיעה גסה ברגשות דתיים, באמונה, בעצם המוחזק כמקודש ובעלבון לדת.
26. המשיבות ניצלו כל כישוריהן והכלים העצומים שבידיהן כדי לחלל העצם המקודש ביותר ע"י ביזוי במקום ובדבר המאוס ביותר ובפומביות והאינטנסיביות הגדולה ביותר והשיגו את הפגיעה הגסה ביותר האפשרית⁴.
27. בעניין זה, כמובא לעיל, החשוב והרלוונטי הוא מה שנתפס בתודעה ואצל מי שהתנ"ך מוחזק כמקודש לו ו/או אצל מי שהתנ"ך הוא התעודה המכוננת ו/או העצם הבסיסי של דתו. המעשים של המשיבות ושל פרידה הם מעשי חילול, ביזוי ופגיעה גסה ועלבון. התוצאה של המעשים ותפיסתם בעיני ועל ידי הקבוצה ו/או מי שמאמין בקדושת התנ"ך הם החשובים והם הקובעים.
28. המשיבות גם לא נענות לכל הבקשות הן מדיירי הבית והן מהציבור, לרבות בכמות העצומה של טוקבקים וגולשים בפורומים וכיוצא בזה. המשיבות לא רק שלא מתחשבות בתפיסה

⁴ ומבחינתן, ולצורך רווחיהן, את אחוזי הרייטינג הגבוהים בנין מעשה נפסד זה.

ובאמונה של הציבור אלא שאף מתגרות בציבור בכוונה עוד ועוד. כך נעשה שימוש בכל דרך מקצועית של עריכה וליקוט קטעים בכל שלל מערכת התכניות והתקשורת הכלולים במיזם של התכנית. כך לדוגמא שיש בה כדי להמחיש זדון של המשיבות - הן אפילו לא מאפשרות לציבור ו/או לחלקו לטעות ולסבור שלא מדובר בתנ"ך - רגע לפני שמראים את אחד הקטעים הקשים - מוצג התנ"ך בצילום תקריב (קלוז אפ) ברקע מוסיקלי המכוון להעצים התפיסה של החילול אצל הציבור. כך גם נעשה למשל שימוש בטכניקות מתוחכמות וציניות להאדיר את תחושת העלבון וה"הפסד בקרב" (כך המשיבות מציגות את המעשים כקרב על התנ"ך) של הצד המצדד התנ"ך. יש הבדל מהותי בין אמירות, אילו היו נאמרות על ידי מאן דהו, כי אינו מכבד את התנ"ך או כופר באמור בו, ביטויים שאינם מקובלים על המבקשים אך הם בגדר חופש הביטוי לבין רמיסת הערכים המקודשים שבתנ"ך על ידי הבלטת הכנסתו לבית השימוש, ועל ידי ביזוי העצם המקודש, תוך התרסה באחרים ובחזרות רבות של המשיבות בהצגת המעשה, שאין לפרשו אלא כפרובוקציות מכוונות שנועדו להעלות את ה"רייטינג" של התוכנית ולגרוף רווחים כתוצאה מכך.

עילת תביעה אישית

29. בהתאם לסעיף 4 (א) (1) לחוק התובענות הייצוגיות התשס"ו – 2006, הרשאי להגיש תובענה ייצוגית הוא - " אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין...".
30. כאמור בפרק העובדות ובתביעה המצורפת, אין ספק כי למבקשים יש עילה טובה כנגד כל אחת מן המשיבות, שכן קמה לכל אחד מהם תביעת נזיקין בגין פגיעה מכוונת באוטונומיה של הרצון, בפגיעה נפשית בהם ובהפרת הוראות חקוקות שבאו להגן עליהם כצרכני שירות הצפייה בטלוויזיה ובאתרי האינטרנט, ועשיית עושר על חשבונם בידי המשיבות.
31. המבקשים יטענו כי נגרמו להם נזקים בגין מעשי המשיבות, כמפורט בתצהיריהם וכמפורט להלן.

הפרת חובה חקוקה

32. עילת התביעה הראשונה העומדת למבקשים ולקבוצה המיוצגת על ידם הינה עוולה לפי סעיף 63 לפקודת הניזקין [נוסח חדש], הקובעת בסעיף 63 (א) רישא, שם נקבע:
- " 63. (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסווג או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; "
- נקדים ונאמר כי אין כל ספק שהחיקוקים המפורטים להלן נועדו להגן על הציבור שהוא הקבוצה הרלבנטית לבקשה זו. זו מטרתם ומטרה זו הופרה ברגל גסה.
33. סעיף 170 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 קובע:
- " ההורס, מזיק או מחלל מקום פולחן, או כל עצם המוחזק מקודש לקהל אנשים, בכוונה לבזות דתם, או ביוזעין שהם עשויים לראות במעשה זה עלבון לדתם, דינו

- מאסר שלוש שנים. " (ההדגשות על ידינו - א.מ.מ.ה.)

סעיף 173 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 קובע:

" העושה אחת מאלה, דינו - מאסר שנה אחת;

(1) מפרסם פרסום שיש בו כדי לפגוע פגיעה גסה באמונתם או ברגשותיהם

הדתיים של אחרים;

(2) משמיע במקום ציבורי ובחזוהם שמיעתו של פלוני מלה או קול שיש בהם

כדי לפגוע פגיעה גסה באמונתו או ברגשותיו הדתיים. "

34. לגבי עבירה על סעיף 170. אין ספק כי ספר התנ"ך הינו עצם המוחזק כמקודש לציבור גדול של צופים כפי שהוגדרו אלה בהגדרת הקבוצה אותה המבקשים מבקשים לייצג. אין גם ספק, מתוך התיאור דלעיל, כי הדברים נעשו ביודעין, וודאי שבדיעה שהדבר עלול להתפרש כעלבון לדתם של חברי הקבוצה.

35. לגבי העבירה לפי סעיף 173. לא יכול להיות ספק כי הצגת תוכנית טלוויזיה, כולל תוכניות המשנה, פרסום הדברים באינטרנט באתר המשיבה 1 ובאמצעי הטלפונים הסלולריים, הם "פרסום" כמשמעותו בסעיף 34 כדי לחוק העונשין.

דומה כי איש לא יחלוק על כך שהכנסת ספר התנ"ך לשירותים מתוך כוונה לקנטר ולפגוע באותו ציבור, לאחר שהדיירים האחרים הפצירו בפרידה שלא לעשות כן הינו פגיעה גסה באמונתם או ברגשותיהם הדתיים של הצופים המשתייכים לקבוצה הנדונה. כך גם לגבי פיסקה (2) לסעיף 173 לחוק העונשין. עריכה מכוונת ופרסום חוזר של דברים אלה, לרבות הרטוריקה הקושרת את הפרשת הצואה לתנ"ך, שלא לדבר על אי מניעתם, כל אלה מעשי המשיבים שרק הגבירו כבזוכית מגדלת את האמירות הנפסדות של פרידה והכול כדי לגרוף "רייטינג", שמשמעו רווחי עתק למשיבות.

36. המשיבות הינן המבצעות העיקריות של אותן עבירות. הן אלה אשר למעשה משדלות את פרידה למעשים אלה, הן המספקות את האמצעים והכלים לביצוע העבירות. הינן היוזמות, המממנות והמוציאות לפועל את העבירות והינן המפרסמות של המעשים ברבים, ולא בלבד שאינן מנסות למנוע מעשי העבירה אלא אף מעודדת, ולא פחות חשוב הן המרוויחות העיקרית ממעשי העבירה.

37. אם לא די בהפרת הוראות סעיפים 170 ו- 173 לחוק העונשין, המשיבות ובמיוחד משיבה 1, מפרים ברגל גסה גם את הוראות הזיכיון שניתן לפי חוק הרשות השנייה לרדיו וטלוויזיה, התש"ן - 1990, ובניגוד לתנאי סעי' 5 וסעי' 46 לאותו חוק.

38. סעיף 46 לחוק הרשות השנייה לרדיו וטלוויזיה (תש"ן) קובע כי:

" 46. (א) בעל זכיון לא ישדר שידורים שיש בהם -

(1) עבירה פלילית או עוולה אזרחית לפי כל דין;

(2) הסתה לגזענות, לאפליה או לפגיעה ממשית באדם או

בקבוצת בני-אדם, על רקע השתייכותם לדת, גזע, לאום, מין, עדה, אורח-חיים או מוצא;

(3) תעמולה מפלגתית למעט תעמולת בחירות המותרת על פי דין;

(4) הפרת איסור שקבעה המועצה בכללים לפי הוראה אחרת של חוק זה.

(ב) שידור נכון והוגן של מעשה שהינו בניגוד לאמור בסעיף קטן (א)(1) עד (4) לא יהווה הפרה של סעיף זה".

(ההדגשות אינן במקור – א.מ.מ.ה.)

אין ספק כי השידורים, נשוא בקשה זו, יש בהם עבירה פלילית, עוולה אזרחית וכן, הסתה לפגיעה ממשית בקבוצת בני אדם על רקע השתייכותם ל"דת... אורח חיים או מוצא." מובן כי אין בשידורים אלה "שידור" נכון והוגן של מעשה", אלא הפקת מעשים המנוגדים בתכלית לאמור בפסיקאות (1) ו- (2) לסעיף 46 (א) הנ"ל.

39 בנוסף, יש במעשיהן של המשיבות גם עבירות מכח האמור בכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (שידורי תכניות טלוויזיה בידי בעל זיכיון), התש"ע-2009 ובמיוחד סעי' 6 א (3), (4), (6) וכן סעי' 20 (א) ו(ב) (9) וסעי' 38 (א) (1), (2). להלן הצגת לקט חלקים מנוסח הכללים:

" 38. שידורים אסורים

(א) בעל זיכיון לא ישדר תכנית או חלק ממנה –

(1) ששידורה אסור לפי סעיף 46 לחוק, לרבות האיסור על שידור תכניות

שיש בהן תרעבה כמשמעותה בחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובכלל זה תכניות שיש בהן אחד מאלה:

(2) ששידורה אסור לפי כללים שקבעה המועצה; תכנית ששידורה מוגבל או מותנה בתנאים לפי הכללים האמורים, לא תשודר אלא לפי התנאים או ההגבלות כאמור "

40 עוד ובנוסף, מבלי לפגוע בכלליות האמור, יש במעשיהן של המשיבות עבירות על הוראות ס' 11 א' "כללי הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בשידורי טלוויזיה ורדיו), התשנ"ד-1994" הקובע:

" 11א. משדר פוגע [תיקון: תשס"ז]

(א) בעל זיכיון לא ישדר משדר שיש בו משום פגיעה בטעם הטוב.

(ב) בעל זיכיון לא ישדר משדר שיש בו פגיעה בכבודו של אדם או ברגשות הציבור; ואולם בשידורי חדשות יכול שתהיה פגיעה כאמור, אם קיים ענין ציבורי מובהק בכך והפגיעה היא הפחותה ביותר הנדרשת לקיום הענין הציבורי. "

גם כאן, אין ספק כי מעשים אלה של פרידה, שהמשיבות יכלו, על נקל, למנעם במספר דרכים, יש בהם פגיעה חמורה בטעם הטוב ופגיעה בכבודם של ציבור הצופים ובוודאי ברגשות אותו ציבור. אין גם ספק שהצגת חילול כתבי קודש יש בה "קיום עניין ציבורי מובהק" ונדרשת לקיום העניין הציבורי.

41. על פי אותן כללי אתיקה שצוטטו לעיל נקבעה אחריות למשיבות גם אילו חלקן לא היו מעורבות בעוולות, וכך אומר סעיף 22 לכללים אלה –

" 22. (א) מבלי לגרוע מאחריותו של כל אדם לפי כל דין, הופרה הוראה מהוראות כללים אלה, יראו אותה כהפרה של בעל הזכיון שבשידוריו הופרה ההוראה, וזאת בין אם ידע או היה עליו לדעת על ההפרה ובין אם לאו.

(ב) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), חובת שמירתם של כללים אלה מוטלת על כל אחד מעובדי בעל הזכיון ומהפועלים עבורו, וחובתו של בעל הזכיון להבטיח את שמירתם של כללים אלה בידיהם. "

עולת הרשלנות

42. אם לא די בכך שהמשיבות פגעו במבקשים ובקבוצה המיוצגת על ידם בהפרת חובות סטטוטוריות שצוטטו לעיל, הרי שבהתנהגות המשיבות יש גם רשלנות כמשמעה **בסעיפים 35 ו- 36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]**. בטעיפים אלו נקבע:

" 35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלה יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף."

43. גם כאן המעשים והמחדלים של המשיבות, כפי שתוארו בפירוט לעיל, הם מעשים שאדם סביר ונבון לא היה עושה בנסיבות העניין. בעל זיכיון ומפיק מיומן והער להוראות החוק וכללי הזיכיון, כפי שפורטו לעיל, ולא פחות מכך, ער לרגשות הציבור בנושא חילול ספרי קודש, אין ספק שהיה נוקט אמצעים – אשר ישנן בידו – כדי למנוע ביזוי ספרי הקודש, כפי שהוסבר לעיל.

נזק בשל עגמת נפש ופגיעה באוטונומיה

44. אין חולק כי ניתן לתבוע בעולת נזיקין גם כאשר הנזק אינו מוחשי ורק כהדגמה נביא את

דברי בית המשפט בפרשת דעקה⁵, שם התייחס בית המשפט לשאלה זו ופסק: " השאלה הראשונה אשר יש להתייחס אליה בעניין זה היא, אם הנזק הכרוך בפגיעה בכבודה של המערערת ובאוטונומיה שלה הוא "נזק" כמובנו בפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. לדעתי, יש להשיב לשאלה זו בחיוב. המונח 'נזק' מוגדר בסעיף 2 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. הגדרה זו היא רחבה, ומתייחסת ל:

'אבדן חיים, אבדן נכס, נזכות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה'.

במסגרת הגדרה זו, ניתנה הגנה לאינטרסים בלתי מוחשיים רבים. כך, ניתן פיצוי בגין נזק לא רכושי – למשל, כאב וסבל – הכרוך בנזק גוף שנגרם לניזוק. נזק רוחבה הניכר של הגדרה זו, נפסק כי פגיעה בנזכות גופנית, סבל ופחד, גם אם אין להם כל ביטוי פיזי, וגם אם אין הם מתלווים לפגיעה פיזית כלשהי, עשויים להוות נזק בר-פיצוי בניזיקין (ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' גורדון (להלן – עניין גורדון), בעמ' 139). על-פי גישה זו, מאגה פקודת הנזיקין [נוסח חדש] גם "...על האינטרס של הניזוק בנפשו, בנזכותו ובאושרו" (שם, בעמ' 141). לפיכך, נקבע כי למי שהוטל כתוצאה מהליך פלילי אשר נבע כתוצאה מנקיטה רשלנית של הליך פלילי מוטעה כנגדו, עומדת זכות לפיצוי בגין פגיעה זו כלפי הרשות התובעת (שם). "

45. לעניינו, כבר נקבע, בעניין שאלת האפשרות למתן סעד בתביעה ייצוגית בגין נזק של עגמת נפש ופגיעה באוטונומיה של האדם, כי מתן סעד מעין זה אפשרי. שאלה זו נדונה בפרשת תנובה נ. ראבי, שם קבע בית המשפט העליון ברוב דעות כי ניתן להכיר בנזק שאינו ממוני כנזק בר תביעה בתובענה ייצוגית. יצוין כי גם כבי השופטת א. פרוקצ'יה, שהייתה בדעת מיעוט באותו תיק, לא חלקה על השאלה העקרונית כי ניתן לתבוע גם נזק שאינו ממוני בתביעה ייצוגית אך הייתה בדעה כי ניתן לעשות כן רק במקרים חמורים של פגיעה ממשית. יודגש כי פסיקה זו ניתנה עוד בטרם חקיקת חוק התובענות הייצוגיות, שם נקבעה האפשרות להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית בגין נזק שאינו ממוני בגוף החוק עצמו, כמפורט להלן. דברים אלו אף חזרו ונשנו בפסיקת בית המשפט המחוזי בתל אביב בבש"א 1895/05, שם נקבע:

" אולם דעת הרוב, מפני כב' השופטת מ' נאור (אליה הצטרף כב' המשנה לנשיא ש' לויין) אישרה את הגשת התובענה הייצוגית בעילה של הטעייה לפי חוק הגנת הצרכן, בגין נזק לא ממוני, כגון תחושות שליליות, פגיעה באוטונומיה של הרצון, פגיעה בנזכות, כאב וסבל, עגמה נפש וטרדה, למעט נזק של מה בכך (פסקאות 10, 11 והאסמכתאות

⁵ ע"א 2781/93 דעקה נ. בית החולים כרמל, פ"ד נ"ג (4) 256.

⁶ ע"א 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל נ' ראבי, פ"ד נז(4), 673.

⁷ בש"א (מחוזי, ת"א) 1895/05 אמיר שהי שאול נ' תדיראן מוצרי צריכה בע"מ, פורסם בננו

המצוטטות שם). הגשת התביעה אושרה, למרית שגם שם היה מדובר בנוק שיכול להשתנות מצרכן לצרכן... "

46. זאת ועוד, בס' 20(ה) לחוק התובענות הייצוגיות, כבר נקבע:

" בית המשפט לא יפסוק בתובענה ייצוגית פיצויים ללא הוכחת נזק למעט... ואולם אין באמור כדי למנוע פסיקת פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון. " ודוק.

47. המעשים של חילול ספר התנ"ך, ביזוי הדת, הפגיעה הגסה באמונה וברגשות הדתיים של הקבוצה הינם ללא צל ספק, בגדר הפרת חובה חקוקה ו/או רשלנות, כמפורט לעיל.

הקבוצה

48. בהתאם לסעיף 4 (א) לחוק התובענות הייצוגיות וסעיף 8(א)(1) לחוק התובענות הייצוגיות נדרש כי התביעה תעלה "שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם".

בענינו ברי כי התובענה מעלה שאלות מהותיות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, כפי שהוגדרה לעיל, ולהלן.

49. הקבוצה כוללת את כל היהודים שספר התנ"ך מוחזק כמקודש להם ואשר צפו בחלקים הרלוונטים בתכנית "האח הגדול" בטלוויזיה ו/או באתר האינטרנט או באמצעים אחרים ונחשפו למעשי חילול ספר התנ"ך והפגיעה הגסה בדתם ובאמונתם וברגשותיהם הדתיים ע"י המשיבות החל מ- 18/12/10 עד למועד הגשת בקשה זאת.

כלולים בקבוצה אותם צופים שצפו בתוכנית הטלוויזיה ששודרה על ידי המשיבה 1 בהפקת המשיבה 2, "האח הגדול" ששודרה במוצאי שבת, 18/12/10 וכן אותם שצפו בתוכנית בשידורי האינטרנט הרבים והמגוונים, בתוכניות המשנה ובטלפון הסלולרי, ואשר רואים אם משום תפישתם הדתית ו/או של התרבות והמסורת העברית ו/או בנושא ערכי העומד בפני עצמו, אף ללא אמונה דתית עמוקה, כי חובה על כל אדם ובוודאי ברשות הרבים, ועל אחת כמה וכמה בשידור ציבורי בטלוויזיה, לשמור על קדושת התנ"ך, ספר הספרים שהוא יסוד לאמונתו הדתית של עם ישראל ודתות אחרות ומקודש לכל אלה, אם מבחינה דתית, אם מבחינת שמירה על מסורת ישראל ואם גם חש פגיעה וסלידה בפגיעה באמונתו של האחר.

אין ספק כי בנושא זה, אף שהמשותף לכל חברי הקבוצה הוא הפגיעה הקשה שחשו בשל האירועים, חומרת הפגיעה בכל אחד מהם עשויה להיות שונה לפי מידת האמונה הדתית ו/או מידת הערכים של כיבוד הדת ו/או הערכים של כיבוד אמונת הזולת, אך אין ספק כי אמונה בקדושתו של התנ"ך נמצאת בגרעין היסודי של האמונה היהודית. דומה כי רבים מאז מהיהודים שמגדירים עצמם כחילוניים מכבדים את קדושת ספר התנ"ך והם רואים בחילולו פגיעה גסה באמונתם וברגשותיהם הדתיים.

50. אשר לגודל הקבוצה -

50.1. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כפי שהם מופיעים באתר הלשכה בישראל מצויים היו בתחילת שנת 2011, 7.7 מיליון תושבים שמהם כ - 5.8 מיליון הם יהודים.

אם בהערכה גסה 35% מהם הם למטה מגיל 18, נמצא כי בישראל יש בקבוצה זו כ- 3.8 יהודים בגירים.

עפ"י נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נכון ל-16.5.09⁸, 50% מהם הם דתיים או מסורתיים ועוד 8% הם חרדים, נמצא כי (גם ללא החרדים שרובם אינם צופים בתוכניות טלוויזיה), יש אוכלוסייה רלבנטית לתביעה זו של כ- 1.9 מיליון תושבים. אם ניקח בחשבון כי כ- 40% מהם, לכל הפחות, צופים בתוכנית "האח הגדול" [כ- 35% בצפייה בטלוויזיה⁹, והיתר (5% בהערכה זהירה ושמרנית ביותר) באמצעי מדיה אחרים (אינטרנט, טלפון סלולרי וכד'')] הרי שהקבוצה מונה לפחות 760,000 צופים.

רצ"ב העמ' הרלוונטי מלקט נתונים מתוך הסקר החברתי לשנת 2009 : דתיות בישראל - מאפיינים של קבוצות שונות מסומן "3" (החלק הרלוונטי מודגש)

50.2. יוטעם כי, כל ההנחות דלעיל הן הנחות זהירות שכן: יש להניח כי גם נערים פחות מגיל 18 צופים בתוכניות; לא נלקחו בחשבון כאלה שאינם מגדירים עצמם כדתיים או מסורתיים והם נפגעו נפשית מן האירועים המתוארים בבקשה זו; יש להניח כי חלק מן החרדים בכ"ז צופה בטלוויזיה (החרדים גם הם אינם קבוצה הומוגנית); יש להניח כי בין הנפגעים יש גם לא יהודים רבים שגם להם ספר התנ"ך יקר וקדוש או, שנפשם סולדת מחילול כתבי קודש באשר הם (כמו שיש להניח כי אילו דובר בחילול הקוראן למשל, היו יהודים רבים מתקוממים נפשית מכך); יש אף להניח כי ישנם ישראלים רבים החיים בחו"ל ויהודים רבים מחו"ל אשר אף הם צופים בתוכנית בטלוויזיה או באינטרנט ונפגעו אף הם מהתוכנית; ויש להניח אף כי לאור הפרסום הרב של התוכניות נפגעו יהודים רבים שאינם צופים בטלוויזיה ואולם שמעו על אודות הארועים נשוא תובענה זו.

הפגיעה בחברי הקבוצה ונזקייהם

51. מעשיהן ומחדליהן הנפסדים של המשיבות גרמו וממשיכים לגרום לחברי הקבוצה, עגמת נפש קשה ביותר, הטרדת המנוחה, הפרעת השלוח, הפרעה בריכוז, תחושת עלבון וצער, ערעור הביטחון העצמי, זעם, תחושה של פחד ואו ניכור ו/או זעם על המשיבות שלא מנעו הפגיעה החמורה בהם. כאמור צופים בתוכניות גם ילדים ונערים רבים וחברי הקבוצה חשים גם בושה וצער על פגיעה בחינוך ילדיהם ובייחוד בשחיקת האמונה הדתית שלהם.
52. לקבוצה ולחברי הקבוצה נגרם גם נזק ממעשי המשיבות בכך שהתערער ו/או השתנה הסדר ציבורי. למעשי המשיבות השפעה ישירה ומזיקה על היחסים בין הקבוצה ו/או כל אחד מהקבוצה ובין קבוצות אחרות באוכלוסייה במדינה בפרט ובעולם בכלל.

⁸ לקט נתונים מתוך הסקר החברתי לשנת 2009 : דתיות בישראל - מאפיינים של קבוצות שונות פרוסם באתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב: http://www.cbs.gov.il/reader/cw_usr_view_SHTML?ID=881

⁹ עפ"י נתוני אתר mako הרייטינג של התוכנית האח הגדול, בהנחיית אסי עזר וארוז טל, עומד בין 35% ל- 40%. ראה לדוג' הכתבה מיום 30.1.11 ב- <http://www.mako.co.il/entertainment-tv-media/tv-tv-rating/Article-744f216fc65dd21006.htm> שם עמד הרייטינג על 38.8% וכן ראה הכתבה מיום 24.2.11 או עמד הרייטינג של התוכנית על 34.9% (ראה באתר - <http://shivuk.themarket.com/news/index.dot?id=82585&title>)

53. הכלל הוא שפגיעה באמונה וברגשות דת, חילול דת וביזוי עצם או מקום או פולחן מקודש הנם פגיעה מהסוג הגס וחמור ביותר והנזק מהם הוא רב רבדי, שרבדיו מגיעים לעומקים עצומים כפי ששום פגיעה לא יכולה לגרום.
54. הנזק לחברי הקבוצה הוא הנזק שכבר נגרם אבל הוא גם הנזק הצפוי חלקו אולי ניתן להערכה אבל יש לו גם חלק שאין מי שישורנו. סכנה ממשית כבר נזרעה מהמעשים, יש לקוות שלא יולדו אסונות קשים חס וחלילה.¹⁰
55. לצורך ייעול הדין ועל מנת לחסוך הצורך בהתדיינות ארוכה מועמד הסכום הנתבע עבור כל אחד מהקבוצה על סך של 1,200 ₪. ברור שסכום זה נמוך בהרבה מהסכום הממוצע הנכון של ערך הנזק ואו ההשבה שהמשיבות תבות כלפי כל אחד מחברי הקבוצה.
56. לפיכך הסכום הנתבע בתובענה הייצוגית עבור כל הקבוצה מסתכם בכ- 912,000,000 ₪.
[1,200 ₪ לתובע X 760,000 איש חברי הקבוצה = 912,000,000 ₪].

סיכויי זכייה

57. המבקשים יטענו כי הם עומדים בתנאי ס' 8(א)(1) לחוק התובענות הייצוגיות שכן אין כלל ספק, לאור המפורט לעיל כי "ישנה אפשרות סבירה שהן (- עילות התובענה) יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה".
58. המבקשים יטענו כי סיכויי הזכייה שלהם טובים בהרבה מ"אפשרות סבירה" כנדרש בחוק התובענות הייצוגיות.
59. אשר לעובדות המתוארות לעיל, הרי שנראה כי אין ולא יכולה להיות מחלוקת, שכן מדובר בשידורים פומביים שהוצגו בטלוויזיה ואשר ממשיכים להיות מוצגים באתרי האינטרנט השונים, כך שלא ניתן כלל לחלוק על עובדות אלו.

התובענה הייצוגית הינה דרך היעילה וההוגנת

60. סעיף 8(א)(2) לחוק התובענות הייצוגיות קובע תנאי לאישור תובענה כתביעה ייצוגית ולפיו "התובענה הייצוגית הינה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין". בעניינו יטענו המבקשים כי אין ספק שניהול התובענה בדרך של תובענה ייצוגית הינה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת שכן מדובר במספר רב מאד של נפגעים, אשר הפגיעה בהם דומה וכי השאלות העולות מהתביעה משותפות לנפגעים אלו. בנסיבות אלו הדרך היעילה וההוגנת לדון בתביעתם של נפגעים רבים אלו הינה על דרך של תובענה ייצוגית.

ניהול התובענה בדרך הולמת ובתום לב

¹⁰ לעניין אסונות שיכולים להתרחש בגין פגיעה באמונה וברגשי דת של הזולת ראה המקרה של הרצח המזועזע בפסי"ד פ"ח 873/05 מחוזי י-ם מ"י נ' עבד-אל-מועז דיב ג'ועבה שאחד המניעים לרצח היה נקמה על מעשה של עלבון דת.

61. המבקשים יטענו כי הם עומדים אף בתנאי סי' 8(א)(3) וסעיף 8(א)(4) לחוק התובענות הייצוגיות שכן "קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת" וכן "קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב".
62. בהקשר זה יטענו המבקשים כי הם בעלי הכישורים, היכולת והמסוגלות לנהל את התובענה באמצעות עורכי דין, ואין כל ניגוד עניינים בינם לבין נפגעים אחרים. התובענה מוגשת בתום לב על מנת למצות את נזקי הנפגעים ועל מנת לגרום לשמירה על דיני העונשין האוסרים על הפגיעה בזדתם של הזולת.
63. באי כח המבקשים, עו"ד הרצברג ועו"ד מימון, הינם בעלי יכולת, הידע והניסיון לנהל את התביעה בדרך הולמת ובתום לב. עו"ד הרצברג ייצג בבתי המשפט נתבעים ותובעים רבים בתביעות ייצוגיות.
64. עוד יצויין כי מבדיקה בפנקס התובענות הייצוגיות (באמצעות אתר האינטרנט של הרשות השופטת) עולה כי לא הוגשה תובענה זהה לתובענה זו.
65. בהתחשב בהיקף סכום התביעה הייצוגית ובהתחשב בכך שהנתבעות נותנות את שירותיהם בכל הארץ וכי עוולה לגבי נתבע 2 בוצעה בירושלים, מקום מגוריו, לבית משפט נכבד זה הסמכות המקומית לדון בתביעה.
66. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר לבקשה ולאשר את התובענה כתובענה ייצוגית, ולחייב את המשיבות בהוצאות המבקשים ובשכר טרחת עורך דין.
67. מצ"ב תצהירים של המבקשים 1 ו- 2 לתמיכה בבקשה

מיכאל הרצברג, עו"ד

ב"כ המבקשים

אלי מימון, עו"ד

בבית משפט המחוזי ירושלים

ת.

בעניין:

1. יעקב ארז, ת.ז. 031579378

ממושב שדה תרומות 25 עמק המעינות.

2. יוחנן ירון ת.ז. 035795798

מי נפתוח 122, ירושלים

שניהם באמצעות ב"כ עוה"ד אלי מימון ו/או עו"ד מיכאל הרצברג

ו/או עו"ד אוהד שני

מרחה אגריפס 42, ירושלים

טל': 02-6254231, פקס': 02-6247144

המבקשים
התובעים

- נגד -

1. שידורי קשת בע"מ ח.פ. 51-178635-2

מרחה ראול ולנברג 12, תל אביב

2. קופרמן הפקות בע"מ ח.פ. 51-332056-4

מרחה ראול ולנברג 12, תל אביב.

המשיבות
הנתבעות

תצהיר

אני הח"מ, יוחנן ירון ת.ז. 035795798 לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור:

1. אני המבקש 2, נותן תצהירי זה לתמיכה בתביעה כנגד המשיבות ובבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.

2. אני אזרח ישראל. נולדתי בירושלים לאב ואם יהודיים, ב' ג' חשון תשי"מ 24/10/79. אני נשוי ליהודיה וגר בירושלים. אשתי ואני מקיימים אורח חיים דתי. שירתתי בצבא ביחידת הצנחנים 101, אני עוסק באמנות מגיל צעיר. למדתי עיצוב תעשייתי וגם אדריכלות ואני לקראת קבלת תואר הנדסאי.

3. תכנית האח הגדול המשודרת בטלוויזיה והאתר הרשמי של האח הגדול (להלן: "האתר") מוכרים לי (להלן: "התכנית"). הורי, אחי, מכרים שלי וחלק לא מבוטל מאלה שאני בא עמם בקשר הם צופי התכנית או מכירים את התכנית. התכנית והמתרחש בה ובהקשר אליה עולים פעמים רבות כנושא בשיחות שאני שותף או עד להן.

4. מאז שנישאתי לפני כשנתיים, אין בביתי טלויזיה אולם בבית הורי ובבתייהם של אחי ורבים מקרובי משפחתי ומכרי מצויות טלויזיות ומפעם בפעם, אף שלא מרצוני, אני נחשף לתכניות ו/או למשודר בטלויזיה וגם נחשף למתרחש ולמעסיק את צופי הטלויזיה הקבועים. ההכרות שלי את התכנית אינה היכרות בדרגה הכי גבוה, כפי שמאפיין את צופי התכנית הקבועים, אולם התכנית היא נושא ידוע מאד בישראל ומדוברת ברדיו, בעיתונים, במודעות פרסום שונות ובשיחות בין אנשים וכמעט שלא ניתן לגלוש באינטרנט מבלי להיחשף לתכנית ו/או לנושא הכרוך בה.

5. לצערי ראיתי, באמצעות האינטרנט את פרק מס' 4 בתכנית הערוכה של האח הגדול בהנחיית ארו טל ואסי עזר. (להלן: "פרק 4"). כבר לאחר הדקות הראשונות של פרק 4, שהיו תמימות לחלוטין, החלה הצגת מעשים שגרמו לי לזעזוע עמוק. הוצגו בתכנית מעשים של חילול ספר התנ"ך וביזוי ע"י אחת שכונתה בתכנית פרידה באופן שיטתי ומגמתי ועל ידי שהיא מכניסה את ספר התנ"ך לשירותים ואף מתבטאת בהקשר של קריאת התנ"ך ביחד עם עשיית צרכיה [למרבה הבושה והכאב, היא נשמעת אומרת כי היא חייבת לקרוא דבר מה על מנת לעשות את צרכיה (בשפתה - ובתוכנית - "לחרבן") וכי היא אינה מתעדת להתאפק ושלא ל"חרבן" במשך כל השבוע - ועל כן נדרשת היא לעשות צרכיה ("לחרבן") תוך קריאת התנ"ך]. לעומת מעשים אלה הוצגו משתתפים אחרים בתכנית, והבולט בהם אחד שכונה יורם, שהוצגו כנפגעים מהמעשים האלה ועלה מתוך הפרק שהוצג, חוסר האונים והכאב שלהם עד כדי בכי של אותו יורם.

6. כצופה רגיל וכמי שעוסק באמנות, אמנם לא בתחום הטלויזיה והקולנוע, חשבתי על פרק 4 ומה שראיתי שם וניתחתי לצורך עצמי, לאחר הצפייה ונראה לי שרגשות הפגיעה שחשתי, כמו גם כל האחרים שסיפרו לי על הרגשותיהם לאחר הצפייה בתכנית, הוגברו במיוחד בשל מגמות ועבודת העריכה של התכנית. די במעשים של פרידה כדי לעורר את הרגשות הקשים ואת הפגיעה הגסה אולם בפרק 4 כפי שמופיע באתר האינטרנט של התכנית, נעשו פעולות עריכה שהגבירו את התחושות הנ"ל ללא שיעור.

7. כל צופה מהסוג שלי, הרואה בספר התנ"ך עצם מקודש, נפגע מהמעשים של פרידה. כל צופה מהסוג שלי, הרואה בספר התנ"ך עצם מקודש חש פגיעה עצומה מהמעשים. דומה כי האופן שבו נערך הפרק והטכניקות ששימשו ליצירת פרק 4 הוסיפו לפגיעה, לחילול ולביזוי מידה רבה ואף נדבכים נוספים. כך לדוגמא, בנוסף למעשים הנוראים של פרידה, בנסיבות בהם הם נמצאו בבית האח הגדול שהוא השולט על הבית ועל התנהגות הדיירים, בולט במיוחד חוסר יכולתם של הנפגעים לעשות מעשה למניעת חילול ספר התנ"ך או להפסקתו בנסיבות בהם הם תלויים באח הגדול ויכולתם לפעול עקרה.

8. דבר זה ואופן הצגתו בתכנית הוסיפו ביזוי על ביזוי כפי שחש כל מאמין מהמעשים שכן ע"י שהפקת התוכנית (שהיא השולטת במתרחש בבית) מנעה את יכולתם של הדיירים להפסיק את הביזוי וכן נמנעה מלאפשר את ביזוי ספר התנ"ך ונמנעה מלפעול להפסקת הביזוי יש בכך כדי להדגיש כאילו ניצחון של הצד המחלל והמבזה שקיבל תמיכה מהפקת התוכנית וביחד כאילו ניצחו את הנפגעים. כל מאמין וכל אדם דתי יודע ובמיוחד ביהדות שהצלחה של הפוגעים בעצם מקודש או בפולחן הדתי היא כאילו קריאת תיגר לא על

המאמינים אלא על דתם ועל מושא אמונתם. זה בדיוק ההופך את הפגיעה בדת ובמקודש על פיה לפגיעה מיוחדת שאין לה דומה בין כל סוגי הפגיעה בעצמים או באנשים החשובים לאדם.

9. כאנון התרשמתי שיוצרי פרק 4 של התכנית נקטו באמצעים מקצועיים לנזות את ספר התנ"ך ואת הדת ולהגדיל תחושת פגיעה אצל הצופים, התוצאות והרייטינג אכן מוכיחות שכך מגמות העריכה וההפקה. אני חש פגוע מאד וניזוק מהשימוש שעשו יוצרי התכנית בכלים שברשותם ובשליטתם כדי להוסיף מימד ולהוסיף מידה גדושה לחילול ספר התנ"ך שהחלל במעשה שהוצג כמעשה של פרידה ומונף ע"י כוחו ופעולותיו של האח הגדול.

10. מפרק 4 ומכל המשודר ומפורסם באתר האינטרנט ובכלל, עולה בבירור שהמעשים של חילול ספר התנ"ך נעשו מתוך מודעות. פרידה אמרה שהיא באה מבני ברק ושהיא יודעת מה זה דת ושיש להם בית כנסת ובכל זאת לא נענתה לתחינות ולהצרות שתפסיק. גם זה מגביר את הביזוי וחילול ספר התנ"ך והדת.

11. העובדה שהאח הגדול וההפקה לא מנעו ולא נענו לבקשות מהם למנוע ולהפסיק חילול ספר התנ"ך, ביחד עם הידיעה שהאח הגדול כן נוהג למנוע דברים שהוא חושב שאינם ראויים הגבירו גם הם את הפגיעה הגסה אצלי ואצל כל מי שאני מכיר ודיברתי אתו על העניין ויש רבים כאלה.

12. אני מרגיש שהפגיעה הגסה בי וביזוי הדת שלי וחילול ספר התנ"ך שהוא העצם הקדוש הינם הפגיעה הכי קשה שיכולה להיות עבורי. דייר האח הגדול, יורם התבטא במילים שיש בהם כדי לבטא גם את ההרגשה שלי: "אני נדהם מהעוצמה של הכאפה". אני מרגיש כאילו ניחתה עלי מכה שקשה יותר ממכה פיסית בעוצמה גדולה מאד.

13. המעשה הנורא בתכנית הוא עלבון לדת וביזוי וחילול ספר התנ"ך ופגיעה גסה באמונה ובדת. כך אני מרגיש וכך מרגיש כל מי שאני מכיר ויצא לי לשוחח אתו על הנושא שמעסיק רבים מהציבור הן החרדי, הן הדתי והן הכללי.

14. הפגיעה מהמעשים גרמה לי הטרדת המנוחה, הפרעת השלום, הפרעה בריכוז, תחושת עלבון וצער, ערעור הביטחון העצמי, זעם, תחושה של כחד ו/או ניכור ו/או זרות ו/או ריחוק מהסביבה ו/או מהחברה ו/או מהרשויות שלא מנעו הפגיעה החמורה, ירידה ביכולת פעולה במרץ בכלל ובמיוחד בתחומים הקשורים לדת ולערכים כגון הבעת עמדות ודעות, צער, התנכרות, חשש מעתיד החיים בחברה המערבת ו/או במדינה, הפרעה בשינה, ניכור והתנכרות לאלה המוגדרים ככופרים בדת.

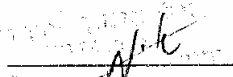
15. אני חש עלבון ופגיעה בדת ובאמונה שלי ושהפגיעה הזאת היא הפגיעה הקשה ביותר שחוויתי מעודי. השתתפות מרצון בהליך משפטי אינה דבר רגיל אצלי ויש בה כדי ללמד על גודל הפגיעה שחשתי והכרתי שהדבר נוגע לכלל הציבור והבנתי את חשיבות התביעה שיש בה גם כדי לפצות במשהו וגם כדי להוות בבחינת השתדלות לעשות מעשה על פי דין שיביא גם לתיקון העוול וחילול ספר התנ"ך, ככל הניתן במסגרת משפטית, כל אלה גרמו לי לנקוט בצעד זה במסגרת הליך משפטי זה.

16. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

חתימת המצהיר

אישור

אני הח"מ מטה, אלחיאן עורך דין, מאשר בזה כי ביום 24/2/11 הופיע בפני ירון יוחנן המוכר שזיהיתיו על פי תעודת זהות מספר 035795798 ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפני.

חתימת מקבלי התצהיר

תאריך 24/2/11

בית משפט המחוזי ירושלים

ת.

בענין:

1. יעקב ארז, ת.ז. 031579378

ממושב שדה תרומות 25 עמק המעינות.

2. יוחנן ירון ת.ז. 035795798

שניהם באמצעות ב"כ עו"ד אלי מימון ואו עו"ד מיכאל הרצברג

ואו עו"ד אוהד שני

מרח' אגריפס 42, ירושלים

טל': 02-6254231, פקס': 02-6247144

**המבקשים
התובעים**

- נגד -

1. שידורי קשת בע"מ ח.מ. 51-178635-2

מרח' ראול ולנברג 12, תל אביב

2. קופרמן הפקות בע"מ, ח.מ. 51-332056-4

מרח' ראול ולנברג 12, תל אביב.

**המשיבות
הנתבעות**

תצהיר

אני הח"מ, יעקב ארז, ת.ז. 031579378 לאחר שהוזהרתי כי עלי לתצהיר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור:

1. אני המבקש 1, נותן תצהירי זה לתמיכה בתביעה כנגד המשיבות ובבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.

2. אני אזרח ישראל. נולדתי בעפולה לאב ואם יהודיים, בז' תשרי תשל"ט (8/10/78). אני נשוי ליהודיה ואב לבן ומקיים אורח חיים ישראלי רגיל ומקובל למשפחה ישראלית רגילה בעלת יחס חיובי למשורת.

3. תכנית האת הגדול המשודרת בטלוויזיה ובאתר הרשמי של האת הגדול (להלן: "האתר" / "התכנית" או "האת הגדול") מוכרים לי היטב. התכנית, בכל ענותיה, מוכרת לי הן מצפיה בשידורים התמידיים בטלוויזיה ובאינטרנט והן מצפייה בתכנית הערוכות ואו המונחות המשודרות בערוץ השני בטלוויזיה ובאתר והן משלל הפרסומים ואו הכתבות ואו הסרטים שבאתר ואו בעיתונות ואו בתכנית רדיו ואו טלוויזיה העוסקים פעמים רבות ומדי יום בתכנית והן משיחות וחלפת דעות ורשמים עם בני משפחה, קרובים, מכרים חברים ואחרים.

4. ידוע לי מהטאמר ונכתב בתכנית בטלוויזיה ובאתר שהמשיכות הן שמייצגות ואו מפיקות ואו משדרות ואו מנהלות את התכנית שבטלוויזיה ובאתר.

5. התכנית משודרת בערוץ 2 בערוצי טלוויזיה נוספים ובאתר האינטרנט של המשיכות ובמצעי תקשורת וטכנולוגיה נוספים, כפי שיפורט להלן.

6. התוכנית הינה תוכנית ריאליטי. התוכנית משודרת בישראל מאז 2008. במסגרתה מסתגרים מספר משתתפים (בעונת הנוכחית מדובר ב - 19 משתתפים) בבית רחב מימדים שבאולפני הסטודיו שבגנה אילן (להלן: "תבית" או "בית האת הגדול") למשך כמאה ימים. המתרחש בבית מתועד במשך 24 שעות ביממה ע"י 50 מצלמות. מדי זמן "מרת" אחד המשתתפים והמשתתף האחרון שנתר זוכה בפרס כספי נכבד. התוצרת והתדחה (נעשים גם) באמצעות

הצבעות הצופים במסמרוניס (SMS). תוכנית זו מושכת צופים רבים ומגיעה לשיעורי צפייה של למעלה מ- 35% מכלל הצופים באותה שעה בטלוויזיה (ומדובר בשעת השיא של הצפייה).

7. הייחוד שבתוכנית הוא כי ניתן לצפות בה במשך כל שעות היממה (בערוץ 20), ופעמיים בשבוע בצפייה בערוץ 2, שהוא ערוץ השידורים המרכזי של המשיבה 1. בנוסף, כדי להגביר את השפעת התוכנית לציבור המשיבות אף עורכות ואז מנהלות ואז מציגות לציבור מדור "כתבות" על התכנית. למדור זה מתווספות "כתבות" ערוכות מטעם המשיבות בקצב יומי. בנוסף מנהלות המשיבות פורסם אינטרנטי של התכנית וכן בלוגים אינטרנטיים ומדורים וישומים אינטרנטיים וטכנולוגיים שונים באינטרנט במחשבים והטלפון הסלולרי. ניתן אף לצפות בתוכנית באמצעות מכשירי טלפון סוללריים רבים (לרוב השירות ניתן בהינם).

8. התוכנית משודרת גם בכמה "תוכניות משנה", העיקרית בתכניות "משנה" אלה היא תכנית בת שני "פרקים" שבועיים בהנחיית מר ארז טל ומר אסי עזר. במסגרת "פרקים" אלה, המצולמים לעיני קהל המוזמן ע"י המשיבות לאולפן בנווה-אילן. פרקים אלה משודרים תמידית באתר האינטרנט של התכנית וזמינים תמידית לצפייה במחשב ובמכשירי טלפון סוללריים. בשני הפרקים השבועיים נכללים קטעים שנבחרו ומערכו על ידי המשיבות מתוך הצילומים הרציפים שבבית האח הגדול ולעיתים בליווי דיונים וניתוחים על ידי מנחים מטעם המשיבות. מטבע הדברים קטעים אלה כוללים את אותם רגעים ב"חיי" דיירי בית האח הגדול שהם דרמטיים, מעוררי מחלוקת ומשכי תשומת הלב, ככל שלדעת המפיקים דרוש כדי להעלות את הצפייה בתוכנית ובערוץ השני בכלל, דהיינו אחוזי ה"רייטינג".

9. מכל קרובי, חידו והאנשים שאני בא אתם בקשר איני מכיר מי שאינו יודע על התכנית הי"אח הגדול" מכל האנשים שאני מכיר ואז בא אתם בקשר ואז במוע כמעט כולם מכירים את התכנית ואת המתרחש בה היכרות טובה והמתרחש בתכנית מהווה נושא שיחה המצוי ועולה כמעט בכל מפגש נשפחתי ואז חברתי שאני שותף בו.

10. בני משפחתי וחברי הקרובים ביותר וגם אני בתוכם מושפעים מאוד מהתכנית, אנתנו מותעניינים בה מאוד. התעניינותנו כוללת גם הומניטיות במשתתפי התכנית בעבר ובחווה, עד כדי שאיפה וניסיון ליצירת קשר והיכרות עם משתתפי התכנית ואז כל קשר אחר לתכנית. לדוגמא, בעונה קודמת של התכנית, לפני כשנה, נסענו, אשתי, אני וחורגי שכולם תושבי צפון הארץ לנווה אילן כדי להיות בין הממון הרב שעמד בקור בלילה חורפי בהוי ירושלים כמסיב לאולפן משם שודרה התכנית בין היתר בגטות לראות מי ממשתתפי התכנית שיצאו מהאולפן.

11. מתוך צפייה בתכנית בטלוויזיה ובאתר ידוע לי כי מנהל/מנחי התכנית מטעם המשיבות מכונים בתכנית "תאח הגדול" (להלן: "המנהל" ואז "תאח הגדול"). "תאח הגדול", דהיינו המפיקים, הוא הקובע את התקנות ואת הכללים המחייבים את כל דיירי בית האח הגדול. במשך כל זמן השתתפותם של הדיירים בתכנית אסורה עליהם ומנועה מהם היציאה מתחום הבית ונמנע מהם כל קשר ואז מסירת מידע ואז הפצים ואז קבלת מידע ואז הפצים ממי שאיז דייר בבית. כמו כן מנועה מדיירי הבית כל גישה לאינטרנט ואז לכלי תקשורת ואז אמצעי התקשורת מכל סוג.

12. תקנות וכללים אלה, מאפשרים למפיקים, למשיבות, לאכוף על ה"דיירים" נורמות התנהגות הריאוייה לדעתם והמתאימה לשידור בשעות צפייה אלה. כך למשל, בידו המשיבות לגרום ל-

12.1. סילוק "דייר" מהבית, שמשמעו הפסקת השתתפותו של הדייר בתכנית;

12.2. הגבלת כמות ואז סוג מצרכי המזון ואז שאר המצרכים שה"אח הגדול" (משמע, ההפקה) מספק לדיירים, לעונש על התנהגות שלא כרצונו ואז אי עמידה במטלות שהוא מטיל מפעם בפעם על דייר ואז על קבוצת דיירים ואז על כלל הדיירים.

12.3. הענשת דייר או תגמול דייר ע"י קביעתו כמועמד להדחה, במועדי ההדחה שמדי מספר ימים או, מאידך, ע"י הענקת חסינות מהדחה.

13. כך למשל, בעונה קודמת של התכנית הוצאה מה"בית" דיירת, בשל התנהגות שלדעת המפיקה (המשיבה 2) הייתה אלימה מילולית, שכונתה בפי המפיקה "ניבול פח", ומעורבות רבה ביוכוחים והשתלחות בשפה גסה.

גם בהזדמנויות אחרות הורתה ההפקה לדיירים להשתמש בלשון נקייה.

14. התכנית, כאמור, מצליחה ליצור גירוי לצופים ו/או קוראים ו/או "גולשים" לצפות בתכנית, לחשוב עליה, לדבר עליה, לספר עליה לאחרים. "שרשו"י התוכנית מגיע עד כדי כך שהתכנית הפכה לנושא שיחה מרכזי בציבור שעוברת מ"פה לאוזן" ו"משיחת סלון" ל"פספוס חברים" כך זה אצלי ובמשפחה שלי ובין האנשים שאני מכיר וכך נראה שזה אצל כלל הציבור.

15. כמו כן ההתרחשויות בתכנית הן נושא לעוד תכניות רדיו ו/או טלוויזיה ו/או תקשורת כתובה שמניבות ומבקרות ומביעות דעות על התכנית ועל המתרחש בה. כך למשל התכנית היא נושא שמעסיק תכניות רדיו כמו התכנית של יורם טאון בימי שישי ותכנית ברזין ירושלים ותכנית הטלוויזיה של גיא פינס ועוד תכניות רבות וכתבות בעיתונים ומשחקים וביטויים שונים ומגוונים באין ספור אתרי אינטרנט – אשר את חלקן אני רואה ושומע.

16. כצופה וכבקיאה במה שקורה בתכנית, ולאור המפורט לעיל, ברור לי שלאה הגדול שליטה מלאה בכל השידורים ותכניות המשנה והפרסומים ושאר היישומים בטלוויזיה, באינטרנט ובטלולוי וביתר האמצעים המפורטים לעיל. בכל אלה קורדו רק מה שהאח הגדול ו/או החפקה רוצים ו/או מתירים ולא קורה מה שהם מחליטים שלא יקרה.

האירועים הרלוונטים

17. במוצאי שבת, 18/12/10 צפיתי ב"פרק מספר 4" (לחלן: "פרק 4") מה"פרקים" הערוכים והמונחים ע"י ארז טל ואסי עזר בעונה הנוכחית של התוכנית, המשודרים פעמיים בשבוע במוצאי שבת ובימי רביעי בשעות בערב בערוץ 2 בטלוויזיה ומצויים קבוע באתר¹.

18. פרק 4 היה פרק בו ההפקה והמנחים הציגו נושא אחד - חילול ספר התנ"ך שנמצא בבית האח הגדול ע"י הכנסתו לשיירותים וע"י דיבורים קשים לגבי הכנסתו של התנ"ך לשיירותים וע"י קשירת ספר התנ"ך לעשיית הצרכים של דיירת הבית – פרידה הכט.

19. הפרק הציג את הגבי פרידה, אשר מכניסה את ספר התנ"ך, על פי טיגנתה ובהתאם לדברי יתר הדיירים ולפי המוצג בפרק, למרבה הזעם והבושה, לשיירותים ובעת עשיית צרכיה. הגבי פרידה אף הודיע – עת שדיירים התעמתו עמה כי היא צריכה לקרוא את התנ"ך על מנת לעשות את צרכיה ובאם לא תקרא את התנ"ך בשיירותים לא תוכל "לחרבן" (למרבה הצער והבושה – כך לדבריה) כל השבוע (ובמילותיה: "מה אתה רוצה שאני לא אחרבן שבוע?").

20. כך הוצג בפרק הדייר יורם כהן (המוצג על תקן "מתנתל דתי") בעיקר וגם את שאר הדיירים (כל אחד במידה מסוימת ובסגנון מסוים) שנפגעו ו/או שלא נחה דעתם ממעשיה של פרידה ומדיבוריה. הפרק הציג את קטעים מחיי תכית בהם הובלטה פרידה מצד אחד במעשיה ובדיבוריה לבזוי וחילול ספר התנ"ך ומאידך את יורם כהן במיוחד ויתר הדיירים האחרים שמונחים למצוא דרך להפסיק חילול ספר התנ"ך ובזיוו בכל דרך שהיא, בעיקר ע"י שניסו להתחנן בפני פרידה לחפסיק המעשים האלה וניסו לבקש מתאח הגדול שיפעל להפסקת המעשים האלה ע"י שייקה את ספר התנ"ך או שיביא לפרידה ספר אחר או בכל דרך שהיא.

אציין כי עניין בזיוו התנ"ך וחילולו ממשיך ומוצג מידי פעם גם בשידורים התמידים לצפייה (ערוץ 20 ובאינטרנט) ובדוחות הכתובים באתר האינטרנט.

21. מצפייה בפרק 4 ואחר כך בעוד שידורים, פרסומים באתר של התכנית ועוד הרבה תכניות משנה מטעם האח הגדול המסר שנתקבל היה כי האח הגדול מודע לפגיעה הגסה ברגשות הדת ולעלבון הדת ולחילול התנ"ך אבל האח הגדול אפשר את המעשים האלה של פרידה, לא מנע אותם ואף הציג את המעשים ואת הפגיעה הגסה באופן הכי בולט והכי אגרסיבי שזכור לי לאורך כל עונות התכנית במשך השנים.

22. פרק 4 במיוחד וכל התכניות הנלוות ותכניות המשנה וגם הדוחות הכתובים והחדשות מתבית שבטלוויזיה ובאתר של התכנית הותירו רושם העו של פגיעה גסה ברגשות הדת והאמונה ושל חילול ספר התנ"ך ובזיוו. אופן הצגת הקטעים והעריכה והמסה של הפרסום מצד האח הגדול בערוצי הטלוויזיה ובאתר האינטרנט היו המאסיביים ביותר שזכורים לי ושמוכרים לי כצופה וכגולש של התכנית מהותיקים והטאמנים ביותר.

23. בתשובותיה ובתגובותיה הציניות של פרידה להסברים, לבקשות ולחפצרות שתחדל והאופן שבו הוצגו דבריה בתכנית רק הוסיפו לתחושה הקשה שלי כצופה, וכך גם אצל כל מי שאני מכיר ודיברתה אתו על הנושא, והעצימו את הפגיעה הגסה שחשתי לנוכח חילול ספר התנ"ך

¹ ניתן לראות את הפרק האמור באתר המשיבות ב-

http://www.mako.co.il/mako-vod-keshet/big_brother-s3/VOD-3e88bf6965ee21004.htm

וביזוי הדת שגרמו אצלי ואצל כל הסובבים. הפגיעה הגסה בקדושת התנ"ך גרמה לי לעצב, לפגיעה ממשית בשלוות נפשי, לתחושה של חוסר אונים, להטרדת המנוחה והשלווה, לחוסר יכולת להתעלם ואו לשכוח הפגיעה, לקושי להירדם, קושי להתרכז, קושי לחשוב, קושי לדבר על דברים אחרים.

מאז אני גם מרגיש כאילו כל מי שהוא אינו מאמין בתנ"ך בו לי וכאילו חושב בליבו כאילו "ספר התנ"ך שאותה מאמין בקדושתו" נוצח חייו ע"י פרידה אחת, אישה פשוטה.

24. ממק 4 ומכל המשודר ומפורסם בתכנית בטלוויזיה ובאתר האינטרנט, מאז, עולה בביורר שהמעשים של חילול ספר התנ"ך נעשו מתוך מודעות. פרדת אמרה שהיא באה מבני ברק ושהיא יודעת מה זה דת ושיש להם בית כנסת ובכל זאת לא נענתה לתחינות ולהפצרות שתפסיק. דבר זה הגביר את התחושה של הפגיעה הגסה אצלי ואצל כל מי שאני מכיר.

25. אינני מצליח להבין כיצד המשיבות אפשרו ביזוי התנ"ך באופן כה קשה להתרחש בתוכנית מבלי שפעלו כלל למנוע זאת וזאת על אף הפצרות הדיירים בבית האח הגדול. העובדה שהאח הגדול והחפיקה לא מנעו ולא נענו לבקשות מהם למנוע ולהפסיק חילול ספר התנ"ך, ביחד עם הידיעה שהאח הגדול כן נוהג למנוע דברים שהוא חושב שאינם ראויים הגבירו גם הם את הפגיעה הגסה אצלי ואצל כל מי שאני מכיר ודיברתי אתו על התנ"ך, וישנם רבים כאלה.

26. אמנם אני לא חובש כיפה אבל כיהודי שהתנ"ך מוחזק בעיניו כספר קדוש אני מרגיש שהפגיעה הגסה בי וביזוי הדת שלי וחילול ספר התנ"ך שהוא העצם הקדוש הינם קשים ביותר עבורי. דייר האח הגדול, יורם התבטא במילים שיש בהם כדי לבטא גם את התרגשה שלי: "אני דהם מחעצמה של זכאפה". אני מרגיש כאילו ניתנה עלי מכה שקשה יותר ממכה פיזית בעוצמה הכי גדולה שעלולה להיות.

27. קדושת החיים ביהדות היא ערך עליון. איסור פגיעה בחיים הוא החמור ביותר, הן פגיעה בחיי האחר והן בחיי עצמו. איבוד עצמי לדעת הוא עבירה חמורה ביותר. עם זאת ידוע כי הותר סיכון החיים ואף הקרבתם במקום של חילול השם. אין לך יהודי בישראל שלא מכיר את זמזמאים האלה, מי יותר לעומק ומי בשטחיות. אבל ברור לכל יהודי בישראל, מן המפורסמות הוא ונמצא בידיעה של אדם בישראל שעלבו לדת ואו ביזוי ואו חילול ואו פגיעה גסה באמונת נחשבים כפגיעה הקשה ביותר אצל יהודי מאמין.

28. ידוע לי, כפי שידוע לכל יהודי, ולמעשה כמעט לכל אדם המשתניך לאחת הדתות הנוונטאיסטיות - יהדות, נצרות ואסלאם, כי התנ"ך נחשב אחד מספר הקודש של היהדות (וגם דתות אחרות) ותחשיב שבהם. יסודות הדת היהודית הגלומים בחמשת חומשי התורה שהם חלק מן התנ"ך, ואף יתר ספרי התנ"ך נחשבים כקדושים וכדברי נבואה.

29. כך גם ידוע וברור שהפרשות הגוף נתפסות אצל כל אדם בעולם כדבר בזוי, שפל, מאוס ומחוסר כבוד יותר מכל דבר אחר. טבעו של אדם שכל דבר שפרש מגופו נמאס עליו. דרגות שונות של מיאוס, טובאוא וביזוי מיוחסות להפרשות השונות של הגוף. הפרשה שנתפסת אצל כל בני ומאדם כמאוסה ביותר היא הצואה. כך עפ"י הדת היהודית ובעקבותיה דוגמאות איסלם ודתות נוספות אחרות.

30. התנהגות המשיבות ופעולותיהן טרדו את שלוות נפשי במשך זמן רב ועד לעצם יום זה הדבר גורם לי לתחושת זעם ובושה בכל עת שאני נזכר בכך. כאמור לאור הפומביות האדירה של התוכנית ושל שלוותיה אני נתקל ונזכר בביזוי האמור פעמים רבות ותדבר טרד את מנוחתי שוב ושוב.

31. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

יגב ארז

אישור

ניא מרדכי עו"ד 44373

אני הח"מ מס' 44373 עורך דין מזכיר בית משפט, מאשר בזה כי ביום 26/4/2011 הופיע בפני ארז יגב המו"ד לי אישור, שזיהיתיו על פי תעודת זהות מס' 3157933 ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים חסרתונים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו דלעיל וחונם עליה בפני.

ניא מרדכי עו"ד 44373

הודעה לעיתונות

פקס: 02-6521340 | <http://www.cbs.gov.il> | info@cbs.gov.il

ירושלים, ג' בסיוון תש"ע
16 במאי 2010
101/2010

לקט נתונים מתוך הסקר החברתי 2009:

דתיות בישראל - מאפיינים של קבוצות שונות

Social Survey 2009 - Religiosity in Israel - Characteristics of Different Groups

בשנת 2009, בקרב הישראלים בני 20 ומעלה:

- בקרב האוכלוסייה היהודית: 8% הגדירו את עצמם כחרדים, 12% כדתיים, 13% כמסורתיים דתיים, 25% כמסורתיים לא כל כך דתיים ו-42% כחילונים.
- בקרב האוכלוסייה הערבית: 8% הגדירו את עצמם כדתיים מאוד, 47% כדתיים, 27% כלא כל כך דתיים ו-18% כלא דתיים. נשים מגדירות עצמן דתיות יותר בהשוואה לגברים: מעל מחצית מהנשים (55%), מגדירות עצמן כדתיות לעומת 38% מהגברים.
- בקרב האוכלוסייה היהודית בגילי העבודה העיקריים (25-54): 93% מהגברים החילונים שייכים לכוח העבודה, 91% מהמסורתיים, 94% מהדתיים ו-52% מהגברים החרדים. 88% מהנשים החילוניות, 80% מהמסורתיות, 83% מהדתיות ו-61% מהנשים החרדיות שייכות לכוח העבודה.
- 88% מהיהודים מרוצים מחייהם: 96% מהחרדים, 91% מהדתיים, 86% מהמסורתיים ו-87% מהחילונים. 82% מהערבים מרוצים מחייהם.
- 68% מהאוכלוסייה היהודית משתמשים באינטרנט: 80% מהחילונים, 64% מהמסורתיים, 66% מהדתיים ו-32% מהחרדים. 35% מהאוכלוסייה הערבית משתמשים באינטרנט.

כך עולה מנתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הסקר החברתי הוא סקר שנתי שוטף, המספק מידע על תנאי החיים של האוכלוסייה הבוגרת בישראל ורווחתה בתחומי חיים רבים ומגוונים: דיור, רכב, בריאות, השכלה, שימוש במחשב, תעסוקה, נופש, קשר עם בני משפחה וחברים, חשיפה לעבריינות, פעילות התנדבותית, מצב כלכלי. הסקר נערך על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחודשים ינואר-דצמבר 2009. במסגרתו רואיינו כ-7,500 איש בני 20 ומעלה מכל רחבי הארץ, המייצגים

כתבה: שלומית דרור כהן

לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת קשרי עיתונות בטל' 02-6527845